

Jak se staví dům

Někdy koncem března 1845 jsem si vypůjčil sekeru a šel do lesů u Waldenského rybníka do míst, kde jsem si hodlal vystavět dům, a porazil jsem několik velikých, ještě mladých smrků na stavební dříví. Těžko se začíná bez vypůjčování, ale snad je to nejslušnější způsob, jak dovolit svým bližním, aby měli účast na vašem počínání. Když jsem si půjčoval sekeru, řekl mi její majitel, že je to zřítelnice jeho oka; ale vrátil jsem mu ji ostřejší, než jsem ji dostal. Pracoval jsem na hezkém svahu, pokrytém smrkovým lesem, jímž jsem viděl na rybník a na malou paseku, kde vyrážely smrky a ořechovce hikorie. Led na rybníku dosud úplně neroztál, ačkoli sem tam už byla vidět voda, ale byl už ztmavlý a nasáklý vodou. Byly to krásné jarní dny, ve kterých zima lidské mrzutosti tála právě tak jako země a život dosud strnulý se začal probouzet. Jednoho dne se mi násada sekery zlomila, a tak jsem si usekl mladou hikorii na topůrko, zarazil ho kamenem do oka, a když jsem dával sekeru močit do rybníka, aby dřevo nasáкло vodou, uviděl jsem pruhovaného hada, jak rychle vklouzl do vody a zůstal klidně ležet na dně celou tu dobu, co jsem tam stál, což bylo víc než čtvrt hodiny – možná se ještě úplně neprobral ze zimního spánku. A mně napadlo, že třeba z podobného důvodu zůstávají lidé ve svém prvotním nízkém stavu, že kdyby pocítili ten úžasný vliv jara, jež je budí, jistě by se povznegli k životu vyššímu a ušlechtilějšímu. Mnohokrát jsem za mrazivých rán na cestě narazil na hady ještě napolo ztuhlé a neohebné, jak čekají, až je slunce rozehřeje. Prvního dubna přšlo a tálo a vůbec celý den bylo velmi mlhavo – a já brzo po ránu uviděl nad rybníkem poletovat husu a slyšel její kejhání, jako by volala, že se ztratila, nebo to možná byl hlas ducha té mlhy.

Tak jsem svou úzkou sekerou několik dní kácel stromy, osekával kmeny a tesal trámy, netrápil se žádnými zvláštními či učenými myšlenkami a zpíval jsem si:

„Moc věcí lidé prý znají,
ty věci však křídla mají –
i vědy i umění
jen v dým se promění;
větrem, jenž povívá,
je všechno to, co člověk zná.“

Hlavní trámy jsem otesal na šest palců do čtverhranna, většinu sloupků na dvou stranách, krokve a podlahové trámky jen na jedné, přičemž na zbylých stranách jsem nechal kůru, takže byly právě tak rovné, ale mnohem silnější než řezané pilou. Všechny kusy jsem opatřil čepy nebo dlaby, na což jsem si vypůjčil další nástroje. Mé dny v lesích mi plynuly rychle. Oběd, chléb s máslem, jsem si obyčejně nosil zabalený v novinách, které jsem si pak v poledne četl, usazený mezi zelenými smrkovými větvemi, z nichž něco jejich vůně uvízlo na mém chlebě, neboť jsem měl na ruku silnou vrstvu pryskyřice, jak jsem je osekával. Než jsem tuto práci skončil, byl jsem více přítelem než nepřitelem smrku, protože i když jsem jich několik skácel, o to víc jsem ho poznal. Zvuk sekery občas přivábil i nějakého lesního tuláka, s nímž jsem si uprostřed těch odštěpků, co jsem nadělal, příjemně popovídal.

V polovině dubna – já totiž se svou prací nijak nespěchal, pěkně jsem si ji užíval – jsem měl rámovou konstrukci připravenou a mohl začít stavět. Na prkna jsem koupil chatrč Jakuba Collinse, Ira, který pracoval na fitchburské dráze. Všichni

tvrdili, že je moc pěkná. Když jsem si ji přišel prohlédnout, nebyl Collins doma. Obešel jsem ji, ale z počátku mě nikdo neviděl, protože okno bylo vysoko a hluboko vsazené. Chatrč byla malých rozměrů, se sedlovou střechou, nic jiného nebylo moc vidět, protože kolem dokola bylo na pět stop všelijakých odpadků a špíny – přímo hromada hnoje. Střecha byla ještě nejzachovalejší, ačkoli velmi pokroucená a sluncem rozdrobená. Práh chyběl a místo něho byl pode dveřmi volný průchod pro slepice. Paní C. přišla ke dveřím a vybízela mě, abych si prohlédl vnitřek. Slepice přede mnou utekly dovnitř. Chatrč byla tmavá a měla podlahu větším dílem z upěchované hlíny, vlhkou a studenou, jen sem tam bylo prkno, jež však už nestálo za přenesení. Rozsvítila lampu, aby mi ukázala střechu i stěny zevnitř a také, že prkenná podlaha sahá až pod postel, a varovala mě, abych nešlápl do sklípku, jakéhosi smetiště dvě stopy hlubokého. Podle jejích slov „nahore být dobrá prkna, po stranách dobrá prkna a okna též dobrá“, původně dvě celé tabulky, jenomže teď tamtudy procházela kočka. Byl tu krb, postel, sedadlo, dítě, jež se tu narodilo, hedvábný slunečník, zrcadlo s pozlaceným rámem a nový kávový mlýnek, přibitý na mladý dubový peň. Toť vše. Smlouvu jsme brzo ujednali, protože Jakub se mezitím vrátil: já zaplatím dnes večer čtyři dolary dvacet pět centů, on se vystěhuje zítra o páté ráno, v mezidobu to nikomu dalšímu neprodá, já se v šest nastěhuji. Bylo by dobře, řekl, abych se dostavil na čas a předešel jakýmsi neurčitým, rozhodně ale zcela neoprávněným požadavkům stran pozemkové daně a paliva. To, jak mě ujišťoval, je jediný závazek. O šesté hodině jsem ho a jeho rodinu minul na silnici. Veliký ranec obsahoval všechno jejich majetek – peřinu, kávový mlýnek, zrcadlo, slepice – vše až na kočku. Ta odběhla

do lesů a tam zdivočela, a jak jsem se později dozvěděl, uvízla v pasti na sviště, čímž svůj kočičí život skončila.

Ještě téhož jitra jsem celý domek rozebral, vytahal z prken hřebíky, na několikrát je převezl k rybníku a rozložil po trávě, aby na slunci zbělela a nabyla opět původního tvaru. Jeden časný drozd mi dal párkrát výstražné znamení, když jsem se bral lesní stezkou, a také mladá koroptev mi prozradila, že zatímco já vozil, soused Seeley, Ir, stěhoval ty rovné a upotřebitelné hřebíky, skoby a nýty do své kapsy, a když jsem se vracel, jen tak tam postával, vesele naladěný, nenuceně si se mnou povídal a obhlížel tu spoušť s poznámkou, že „tu není moc co dělat“. Představoval diváctvo a jeho přičiněním vypadala tato zdánlivě bezvýznamná událost jako přemísťování trojských bohů.

Sklep o rozměru šestkrát šest stop jsem si kopal na stráni sklánějící se k jihu, kde si předtím svišť vyhrabal doupě, skrze kořeny škumpy a ostružiny až do hloubky sedmi stop, kde už nebyly žádné rostliny, jen jemný písek, v němž brambory nezmrznou ani v nejtužší zimě. Stěny se mírně svažují, ani jsem je nezpevnil kameny, a protože tam slunce nikdy nesvítí, písek se dodnes nesesouvá. Za dvě hodiny jsem s tím byl hotov. Všude na světě přišli lidé na to, že stálou teplotu naleznou v zemi, a mně dělalo ohromnou radost jít v jejich šlépějích. I pod tím nejnádhernejším velkoměstským domem můžete najít sklep, kde se skladují zásoby jako za stara, a ještě dlouho poté, co se ta nadzemní nádhera rozpadne, zůstane v zemi její otisk. Dům je pořád jen jakousi předsíní u vchodu do podzemí.

Počátkem května jsem konečně za pomoci několika svých známých, spíš abych využil vhodnou příležitost k sousedskému styku nežli z potřeby, postavil rámovou konstrukci domu.

Zručnější pomocníky jsem si nemohl přát, řekl bych dokonce, že by dovedli postavit mnohem vznosnější stavby. Do domu jsem se nastěhoval 4. července, jakmile byl zastřešený a obložený prkny opatřenými pery a drážkami, jež do sebe perfektně zapadly, takže jimi déšť vůbec nemohl proniknout. Než jsem se ale pustil do obkládání, postavil jsem na jednom konci domu základ komínu ke krbu, na což jsem spotřeboval dobré dvě káry kamenů, které jsem musel vynosit v náruči z rybníka nahoru do kopce. Krb jsem dostavěl až na podzim, když už jsem měl půdu okopanou a připravenou na zimu a kdy už bylo nutné kvůli chladu začít topit. Do té doby jsem kuchtil venku na zemi vždy časné zrána a dosud se domnívám, že tento způsob je po mnoha stránkách vhodnější a příjemnější než ten obvyklý. Přišlo-li deštivé počasí a já neměl chléb ještě upečený, upevnil jsem nad ohněm několik prken, seděl pod nimi, hlídal svůj bochník a strávil tak několik příjemných hodin. V těch dnech jsem měl plné ruce práce, takže jsem četl jen málo, ale i ten nejmenší kousek papíru, ačkoli ležel na holé zemi, a ne na stole na ubrusu, mi poskytl stejně zábavy a docílil stejného účelu jako Ilias.

Bylo by záhodno, aby lidé stavěli ještě rozvážlivěji, než stavěl já, aby například popřemýšleli, co pro ně znamenají dveře, okno, sklep či půda, jestli musí hnát stavbu do výše, aby měli další místnosti, pokud je právě nepotřebují. Staví-li si člověk dům vlastníma rukama, je to obdobné tomu, jako když si pták staví své hnízdo. Kdyby si lidé sami stavěli své příbytky a zaopatřovali své rodiny prostým a poctivým způsobem, kdož ví, zda by se z nich nestali básníci, stejně jako se z ptáků stavějících si svá hnízda stali pěvci. My však jsme jako kukačky a lelci, kteří kladou vejce do hnízd jiných ptáků